

(PLECS)

D'HISTÒRIA LOCAL

153

Directors: Ramon Arnabat (URV),
Josep Santesmases (CCEPC)
Compaginació: Natàlia Báscones
Disseny: Canseixanta
Tria de novetats: Pineda Vaquer (IRMU)
Dipòsit legal: B. 47.520-76
ISSN 2339-6997

CONTINGUTS

EDITORIAL: Cent anys de la ...

1

TEMES 1: El significat polític ...

2

TEMES 2: L'obra de la Mancomunitat ...

5

TEMES 3: La política cultural de la ...

8

PATRIMONI: Lectura i biblioteques ...

11

RESSENYES

13

TRIA DE NOVETATS

14

NOTICIARI

16

RAMON ARNABAT. Universitat Rovira i Virgili. Institut d'Estudis Penedesencs.

CENT ANYS DE LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

Aquest any es compleix un segle de la posada en marxa de la Mancomunitat de Catalunya, una iniciativa administrativa senzilla –l'agrupació de les quatre diputacions catalanes– però que tingué un gran abast polític, social i cultural, malgrat la seva curta durada (1914-1923/1925). El petit pas de la creació de la Mancomunitat significà un gran pas polític, ja que Catalunya recuperava part de la capacitat d'autogovern sobre el conjunt del territori, perduda amb la derrota de 1714 i el Decret de Nova Planta de 1716. La Mancomunitat fou una victòria del catalanisme polític, gestionada pel catalanisme conservador amb l'objectiu d'apropar Catalunya a Europa. És per tot plegat que els *Plecs d'Història Local* li hem volgut dedicar aquest número quasi monogràfic, precisament en un any en què pot passar desapercebuda sota l'empenta del Tricentenari de 1714.

El significat polític de la Mancomunitat és analitzat per Jordi Casassas, que fa èmfasi en les realitzacions anteriors que la van fer possible i en la seva transcendència per a la història posterior del país. Hi hagué, però, dos camps en què l'acció de la Mancomunitat es va fer visible per la societat catalana: la cultura i les infraestructures, ambdues necessàries per

modernitzar el país tal com es pretenia. Quant a les infraestructures, Jaume Font ens explica el treball desplegat i realitzat per la Mancomunitat en camps tan diversos com camins i ports, obres hidràuliques, ferrocarrils, telèfons, sanitat, beneficència o serveis agrícoles. Pel que fa als camps de l'educació i la cultura, tal com assenyala Enric Pujol,

l'activitat desplegada –de la mà dels noucentistes– també fou enorme: llengua catalana, escoles, formació professional, museus, arxius i biblioteques. Precisament sobre aquestes i la lectura gira el text de Montserrat Comas.

Analitzada en perspectiva històrica, no hi ha cap mena de dubte de la doble importància de la Mancomunitat de Catalunya, tant en l'esdevenidor del catalanisme polític com en el del país. Més enllà de qui gestionà la Mancomunitat (la Lliga Regionalista), la seva existència va enfortir el catalanisme, que mostrà la seva capacitat de governar el país alhora que posava en evidència la millora econòmica, social i cultural que comportava per al país i els seus ciutadans l'autogovern, per minso que fos. La Generalitat republicana, malgrat estar ges-

tionada pel catalanisme progressista, reprendrà en gran mesura l'obra de la Mancomunitat interrompuda per la dictadura de Primo de Rivera. ■

Els presidents de les Diputacions catalanes, que van formar la ponència que va redactar les bases de la Mancomunitat.

